

5. Методика визначення відносин контролю : Розпорядження комітету від 24 грудня 2002 р. № 397-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>.
6. Вінник О.М. Господарське право : курс лекцій / О.М. Вінник. – К. : Атіка, 2004. – 624 с.
7. Васильєва Т.С. Господарська діяльність як об'єкт адміністративно-правового режиму / Т.С. Васильєва // Форум права. – 2011. – № 1. – С. 169–174.
8. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – К. : Знання, 2007. – 1072 с.
9. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку : [навч. посіб.] / В.Г. Швець. – К. : Знання-Прес, 2003. – 444 с.
10. Лаптев В.В. Теоретические проблемы хозяйственного права / В.В. Лаптев. – М. : Наука, 1975. – 412 с.
11. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
12. Господарське право України : [підруч.] / за ред. В.М. Гайворонського, В.П. Жушмана. – Х. : Право, 2005. – 382 с.
13. Господарське право України : [підручник] / [О.Б. Андрєєва, Ю.М. Жорнокуй, О.П. Гетманець та ін.]. – Х. : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2014. – 340 с.
14. Бурило Ю.П. Сутність та ознаки господарської діяльності в інформаційній сфері / Ю.П. Бурило // Форум права. – 2012. – № 4. – С. 140–146.
15. Мілаш В.С. Господарське право : курс лекцій : у 2 ч. / В.С. Мілаш. – Х. : Право, 2008– . – Ч. 1. – 2008. – 496 с.
16. Щербина В. С. Господарське право : [підручник] / В.С. Щербина. – 6-те вид., перероб. і допов. – К. : Юрінком Інтер, 2013. – 640 с.
17. Смолин Г.В. Господарське право України. Загальна частина : [навч. посібник] / Г.В. Смолин. – Львів : ЗУКЦ, 2011. – 428 с.

Анотація. Стаття посвячена проблеме законодательной и теоретической неопределенности понятия хозяйственной деятельности. В работе рассмотрены теоретические подходы к определению сущности понятия «хозяйственная деятельность предприятия». Проанализированы положения нормативно-правовых актов, которые закрепляют определения хозяйственной деятельности. Исследованы сущностные признаки и характеристики понятия. На основе критического анализа предложено авторское видение понятия «хозяйственная деятельность предприятия».

Ключевые слова: предприятие, содержание понятия, хозяйственная деятельность, сущностные характеристики, признаки хозяйственной деятельности.

Summary. The article deals with the problem of legal and theoretical uncertainty in defining the concept of “business activity of an enterprise”. This article is devoted to the problem of legal uncertainty and theoretical concepts of business. The paper considers theoretical approaches to defining the essence of the concept of “economic activity of the enterprise”. Analyzed the provisions of regulations that reinforce the definition of economic activity. Investigated essential features and characteristics of the concept. Based on a critical analysis of proposed authors’ view the concept of business enterprise.

Key words: enterprise, meaning of concept, economic activity, essential characteristics, characteristics of economic activity.

УДК 339.13:338.439.5:634.1+634.7(477)

Матвійчук Н. П.

*аспірант кафедри економіки
Уманського національного університету садівництва*

Matviichuk N. P.

*Graduate Student of the Department of Economics
Uman National University of Horticulture*

АНАЛІЗ РИНКУ ПЛОДОВО-ЯГІДНОЇ ПРОДУКЦІЇ УКРАЇНИ

THE MARKET ANALYSIS HORTICULTURAL PRODUCTS OF UKRAINE

Анотація. У статті наведено результати досліджень ринку плодово-ягідної продукції України. Визначено основні аспекти його функціонування. Представлено міжнародний досвід виробництва та реалізації плодово-ягідної продукції. Сформульовано рекомендації з визначення перспективних напрямів розвитку ринку плодово-ягідної продукції в Україні.

Ключові слова: плодово-ягідна продукція, розвиток, садівництво, інноваційна діяльність, експорт, імпорт, сертифікація.

Вступ та постановка проблеми. З посиленням впливу глобалізаційних процесів на економіку нашої країни галузь садівництва повинна розвиватись відповідно до загальносвітових тенденцій підвищення конкурентоспроможності та бути експортоорієнтованою. Садівництво є традиційною галуззю сільського господарства України.

Плодово-ягідна продукція має велике значення у забезпеченні продовольчої безпеки. Рівень самозабезпеченості продукцією галузі в 2015 р. становив 92,3%, що з урахуванням порівняно низьких обсягів споживання свідчить про недостатнє використання потенційних можливостей розвитку садівництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останніми роками висвітленню проблем стабілізації і розвитку садівництва, створенню організаційних структур у галузі, формуванню внутрішнього й зовнішнього ринків плодів і ягід, а також обґрунтуванню поширення інноваційних технологій виробництва плодоягідної продукції присвячені роботи О.М. Шестопаля, О.Ю. Єрмакова, А.М. Кандиби, А.І. Шумейка, П.В. Кондратенка, І.К. Омельченка, Т.А. Маркіної, К.В. Мазур, О.В. Кравця, Л.А. Костюк, О.В. Рибакіної, О.О. Яцух та інших науковців.

Теоретичною та методологічною основою дослідження стали діалектичний метод пізнання та системний підхід під час вивчення наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених. В процесі дослідження також було використано методи аналізу та синтезу, логічний метод, метод рядів динаміки, метод середніх величин тощо.

Метою статті є дослідження ринку плодово-ягідної продукції України, визначення можливостей та перспективних напрямів його розвитку.

Результати дослідження. Обсяги продажу плодово-ягідної продукції різного асортименту на вітчизняному ринку залежать від біологічних особливостей порід та помологічних сортів вирощування у різних регіонах. Так, плоди зерняткових культур у 2014–2015 рр. надходили переважно з Вінницької, Закарпатської, Львівської, Рівненської, Чернівецької, Хмельницької областей (до 60%, 610 тис. т), кісточкових – з Дніпропетровської, Донецької, Одеської, Полтавської та Хмельницької областей (50%), ягід – з Дніпропетровської, Донецької, Житомирської областей (до 40%), горіхів – з Хмельницької, Одеської, Полтавської, Дніпропетровської та Донецької областей (50%).

В табл. 1 наведемо основні показники виробництва плодово-ягідної продукції в динаміці.

З табл. 1 можна зробити висновок, що з 2009 р. здійснюється поступове нарощення виробництва плодово-ягідної продукції. Скорочення обсягів виробництва в 2013 р та 2014 р. стало наслідком погіршення економічної ситуації та війни. Цей вплив можна простежити в 2014 р., коли скоротились видатки з бюджету на підтримку галузі садівництва. В 2015 р. відбулось нарощення обсягів виробництва, оскільки здійснювалась стабілізуюча політика уряду, очікувалось створення зони вільної торгівлі з

ЄС, а до 1 січня 2016 р. скасовувались експортні мита на ввіз продукції в ЄС. Усе це позитивно вплинуло на галузь. До загальної тенденції потрібно додати підвищення урожайності та сприятливі погодні умови (рис. 1).

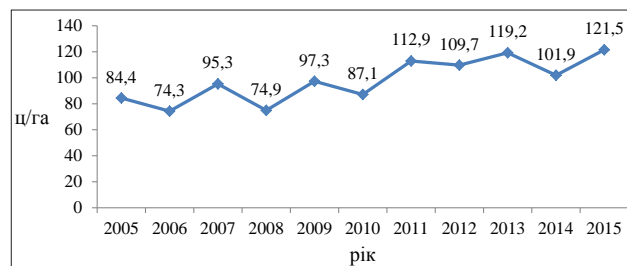

Рис. 1. Урожайність плодово-ягідних культур, ц/га

Можна відзначити, що урожайність плодово-ягідних культур поступово зростає, переважно вона зростає через впровадження нових інноваційних технологій в галузі та застосування високопродуктивних сортів. Також потрібно сказати, що, оскільки на ринку праці є багато незадіяного ресурсу, значно дешевшого, ніж закордоном, тільки цей фактор робить українське садівництво за умови правильного підходу більш рентабельним та конкурентоспроможним. Особливо це стосується ягідництва.

Нині актуальною стає проблема інноваційної діяльності. Українське садівництво має в галузі інновацій значні резерви, оскільки над відповідними розробками працюють науково-дослідні станції та інститути, лабораторії. Також українські садівничі підприємства мають можливість обміну зарубіжним досвідом [5].

У садівництві спостерігається суттєве зменшення площ плодово-ягідних насаджень. Цю тенденцію можна побачити в табл. 2.

Це обумовлено тим, що скорочуються раніше використовувані екстенсивні малоефективні насадження, які в сучасних умовах є нерентабельними. Також причиною скорочення площ плодових насаджень є застаріла матеріально-технічна база в садівництві та низька окупність закладки саду в довгостроковій перспективі. Закладання нових рентабельних садів потребує інвестицій, а відсутність прийнятних схем кредитування та висока ставка за

Таблиця 1

Виробництво основних видів плодово-ягідної продукції в Україні в усіх категоріях господарств, тис. тонн

Рік	Усього	Зерняткові та кісточкові							
		яблуна	груша	айва	слива	абрикос	Персик	вишня	черешня
2009	1 746,5	897,0	141,7	9,6	154,5	154,5	77,2	154,5	73,0
2010	1 896,3	954,1	153,1	9,9	134,7	134,7	119,9	172,9	72,8
2011	2 008,7	1 126,8	157,5	10,5	147,2	147,2	62,9	172,8	72,6
2012	2 295,3	1 211,4	169,4	9,7	183,6	183,6	135,0	200,8	81,2
2013	2 168,3	1 141,4	162,4	7,8	179,2	179,2	64,5	192,8	72,7
2014	1 999,1	1 085,4	157,7	7,5	163,2	163,2	64,9	182,9	67,3
2015	2 152,8	1 179,6	170,6	7,4	184,0	184,0	77,2	192,9	76,6
Ягоди									
Рік	Усього	суниця і полуниця		малина		Смородина		аґрус	
2009	1 746,5	57,2	25,7	25,8	6,8				
2010	1 896,3	56,0	28,1	25,7	7,3				
2011	2 008,7	60,0	30,3	24,1	7,5				
2012	2 295,3	70,7	29,5	26,6	7,3				
2013	2 168,3	66,9	30,8	25,8	6,8				
2014	1 999,1	64,0	30,4	25,5	6,6				
2015	2 152,8	57,2	25,7	25,8	6,8				

Площа плодових насаджень у плодоносному віці в Україні в усіх категоріях господарств, тис. га

Рік	Усього	Зерняткові та кісточкові							
		яблуна	груша	айва	слива	абрикос	персик	вишня	черешня
2009	223,4	105,2	13,6	0,9	19,3	9,2	6,0	20,0	12,5
2010	223,4	105,5	13,4	0,9	19,2	9,3	6,1	20,1	12,5
2011	221,7	103,9	13,3	0,9	19,2	9,3	5,9	20,3	12,4
2012	209,8	99,6	12,8	0,8	18,7	9,3	5,8	19,9	11,4
2013	209,9	100,2	12,7	0,8	18,6	8,5	3,7	19,7	11,3
2014	206,0	97,3	12,6	0,8	18,4	8,2	3,5	20,0	10,8
2015	147,8	56,9	11,3	0,8	16,5	9,2	3,5	18,3	6,3
Ягідники									
Рік	Усього	суниці і полуниці		малина		смородина		агрус	
2009	223,4	8,1	5,0	4,3	1,0				
2010	223,4	8,1	5,1	4,4	1,0				
2011	221,7	8,2	5,1	4,4	1,0				
2012	209,8	8,4	5,0	4,4	1,0				
2013	209,9	8,6	5,1	4,5	1,0				
2014	206,0	8,2	4,9	4,5	0,9				
2015	147,8	8,2	5,0	4,5	0,9				

кредитами негативно впливають на цей процес. Проте зростає площа насаджень ягідників, особливо зростає площа насаджень малини ремонтантних сортів.

Загальна негативна динаміка площ під плодовими насадженнями є загрозовою з огляду на їх вікову та сортову структуру. Це порушує процеси відтворення. А отже, ситуація, що склалася, потребує розробки заходів щодо стабілізації галузевого виробництва на державному рівні [6]. Доцільним буде розроблення комплексу заходів щодо поліпшення вікового та породно-сортового складу насаджень. Основним з них має стати комплексна підтримка держави. У 2013 р. на підтримку галузі садівництва було виділено більше 3 млрд. грн. на закладання і догляд за новими насадженнями.

За рахунок цього зростання урожайності ягідних насаджень збільшилось на 15,1%, валовий збір – на 14,4%. Але в 2014 р. у зв'язку із закриттям та скороченням програм державної підтримки відбулось падіння основних показників в галузі садівництва. В 2016 р. діяльність урядових програм частково відновились. Завдяки фінансовій підтримці держави планується до кінця 2017 р. збільшити плодово-ягідне виробництво в 1,5 рази.

Фінансова компенсація держави на створення ягідників передбачає виділення субсидій на розвиток галузі, а також відшкодування на придбання холодильного обладнання, що має значно зменшити втрати продукції. Всі ці умови повинні позитивно сприяти розвитку плодово-ягідного виробництва на базі як фермерських, так і селянських одноосібних господарств. Україна має високий потенціал у виробництві ягід і фруктів. Топ-5 регіонів-лідерів за обсягами валового збору плодово-ягідної продукції в Україні склали Вінницька область з часткою 10,9%, Хмельницька, Чернівецька, Дніпропетровська і Донецька області. Також п'яте місце розділили Рівненська та Закарпатська області практично з рівною часткою майже 6,5%.

Серед основних конкурентних переваг українських виробників ягід на ринку ЄС слід назвати короткий термін доставки, сприятливі кліматичні умови для виробництва більшості видів ягід, низьку вартість робочої сили. А отже, цей напрям ми рекомендуємо розглядати як найбільш перспективний для садівництва України. За широтною поясністю наша держава має сприятливі природно-кліматичні умови, територія країни розподіляється

зонально, що дає можливість розмішувати вигідно ягідні господарства та отримувати вищу рентабельність порівняно з іншими країнами.

Варто зазначити, що подальший успішний розвиток ринку потребує консолідації його учасників. Наприклад, на основі великих кооперативів доцільно було б створити ягідні біржі, які допоможуть оперативнo відстежувати ціни, залучати покупців і забезпечувати справедливі умови продажу для виробників. Такі біржі, або, скоріше, товарні центри, повинні бути організовані на спеціальних складах за прикладом оптових ринків, таких як «Столичний» у Києві, «Шувар» у Львівській області. Таких оптових ринків близько десяти, а їх повинно налічуватись значно більше для забезпечення нормального функціонування галузі. Успішні прецеденти у світовій практиці є. Наприклад, свого часу різке зростання виробництва лохини в Голландії, а також конкуренція, що загострилася через неї, привели до того, що мережі стали диктувати ціну, невідгідну виробникам. Тоді 16 виробників об'єдналися, створивши ягідну біржу "Sun Berry". Вони купили обладнання для сортування й розфасовки ягід (стартова ціна якого склала 500 тис. євро), побудували холодильники. Якщо ціна на ягоду падає, вони припиняють продаж і тримають товар в холодильниках (лохина зберігається до семи днів без втрати якості) або пускають її на переробку, підтримуючи ціну на стабільному рівні.

В Україні також існують об'єднання, що успішно функціонують. Прикладом є ТОВ «Пфаннер Агро» що об'єднує ТОВ «Міжлісся», ТОВ «Комарівці», ТОВ «Маньківці» (ці товариства спеціалізуються на виробництві плодово-ягідної сировини) та ТОВ «Киянівка» (спеціалізується на органічному садівництві). Спільні підприємства ТОВ «Пфаннер-Бар» та ТОВ «Пфаннер-Агро» були створені на виробничій базі Барського консервного заводу у 2002 р. і контролюються "Hermann Pfanner Getranke GmbH" (Австрія). «Пфаннер-Бар» спеціалізується на переробці плодово-ягідної сировини і виробництві сокових концентратів, сокомістких нектарів, холодних чаїв і безалкогольних напоїв від торговельної марки «Фруті Віта» і «Пфаннер». Потужності підприємства дають змогу переробляти до 2 тис. тонн сировини за добу. Це об'єднання успішно функціонує та планує розширювати сферу діяльності [1].

Зазначимо, що лохина – найбільш перспективна культура вирощування в Україні. По-перше, її ціна не опускається нижче 3 дол. за кг, а не в сезон досягає 10 дол. за кг. По-друге, щоб наситити внутрішній ринок, потрібно висадити близько 6–8 тис. га цієї культури, а зараз є 700–1 000 га, тобто у вісім разів менше. По-третє, кліматичні умови сприятливі для вирощування цієї ягоди, а в країні, де вона не росте, тому має хороші експортні перспективи, причому як свіжої, так і замороженої ягоди. Тому на найближчі 10 років вона є найцікавішою культурою. Ягоду можна вигідно продавати там, де вона не росте, або там, де її недостатньо. З цієї точки зору перспективним виглядає ринок Близького Сходу та країн Азії.

Сегмент, який найменше постраждав в умовах економічної кризи, – яблука. Вартість яблук на українському ринку порівняно з вартістю інших фруктів є найбільш прийнятною для споживачів. Однак у зв'язку з прийнятим в грудні 2014 р. Законом про введення додатково податку на ввезення імпортованої продукції в Україні від 5–10% зросли ціни на імпортовану плодово-ягідну продукцію.

Згідно з даними офіційної статистики за 2016 р. наша країна поставила на зовнішні ринки 98 тис. тонн фруктів, що на 38% більше порівняно з аналогічним періодом минулого року. При цьому найбільше Україна експортувала перероблені фрукти (сирі, варені або морожені), обсяг постачання яких за звітний період становив близько 31 тис. тонн. Експорт динь і кавунів за 9 місяців 2016 р. становив 21 тис. тонн, волоських горіхів – 26 тис. тонн, яблук – 10 тис. тонн. Наведемо дані сальдо зовнішньої торгівлі плодово-ягідною продукцією в табл. 3.

Сальдо зовнішньоекономічного обороту є негативним. Необхідно зосередити увагу на можливостях покращення зберігання продукції, розширення можливостей експорту та пошуку нових ринків. Експорт продукції поступово зростає. Хоча був втрачений російський ринок, перспективними є ринки Азії.

Стабільно високий попит на фрукти як в світі, так і в Україні робить їх імпорт вельми привабливим як для

виробників, так і для посередників. Також прикладами ефективною експортної політики, що проводиться державою, є програми сертифікації та перевірки AMS-підтримки американських експортерів плодово-ягідної продукції, які гарантують, що продукція відповідає певним вимогам експорту для країн по всьому світі, зокрема в країнах Європейського Союзу, Азії та Південній Америці.

Місткість вітчизняного ринку плодів та ягід є досить високою, проте споживання становить менше норми. Розглянемо баланс виробництва та споживання плодово-ягідної продукції в табл. 4.

З табл. 4 можна зробити висновок, що обсяг споживання продукції садівництва поступово зростає до 2013 р., що можна пояснити зростанням рівня доходу населення за стабільного росту економіки. З початку 2014 р. можна відзначити падіння рівня споживання плодово-ягідної продукції, спричинене падінням економіки, та реальних доходів населення, а, як наслідок, зниження купівельної спроможності населення та подорожчання «продовольчого кошика» споживача [2].

Потрібно також охарактеризувати споживання продукції садівництва, основним показником якого можна назвати споживання на душу населення. Цей показник для України становить 48,8 кг в 2016 р. в розрахунку на одну особу в рік (фізіологічна норма на 1 людину складає в рік 82 кг). Для порівняння: в країнах ЄС середній показник споживання становив 148,8 кг, тобто можна констатувати, що українці недоспоживають 33,2 кг, що, згідно з висновками ВОЗ, є негативним і веде до погіршення здоров'я.

З рис. 2 можна також зробити висновок, що обсяги виробництва є вищими за обсяги споживання в динаміці років на внутрішньому ринку, тому доцільним буде пошук нових каналів продажу продукції, або розвиток переробки садівничої продукції з подальшим експортом технічно переробленої (консервованої, сушеної чи мороженої продукції), що є значно ефективнішим.

Якщо брати до уваги дослідження в розрізі децельних груп, то можна побачити, що найвищий рівень спожи-

Таблиця 3

Експортно-імпорتنі операції з реалізації плодово-ягідної продукції за 2011–2016 рр.

Рік	Імпорт		Експорт		Сальдо, тис. дол. США
	вартість тис. дол. США	частка, %	вартість тис. дол. США	частка, %	
2011	683 450	0,84%	217 350	0,32%	-466 100
2012	1 129 997	1,36%	199 856	0,29%	-930 141
2013	1 242 916	1,62%	138 495	0,22%	1 104 421
2014	803 104	1,53%	148 701	0,28%	-654 403
2015	466 062	1,28%	154 548	0,40%	-311 514
2016	397 376	1,14%	20 083	0,41%	-264 306

Таблиця 4

Баланс виробництва та споживання плодово-ягідної продукції і винограду в Україні, тис. тонн

Показник	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
Виробництво	2 154	2 418	2 465	2 871	2 435	2 539
Зміна запасів на кінець року	10	76	8	105	-55	31
Імпорт	1 130	1 163	1 171	1 172	856	588
Усього ресурсів	3 274	3 505	3 628	3 938	3 346	3 096
Експорт	353	239	351	392	350	324
Витрачено на корм та втрати	170	221	210	277	231	218
Переробка на вино	548	640	635	709	491	355
Фонд споживання	2 203	2 405	2 432	2 560	2 249	2 179
У розрахунку на 1 особу, кг	48,0	52,6	53,3	56,3	52,3	50,9

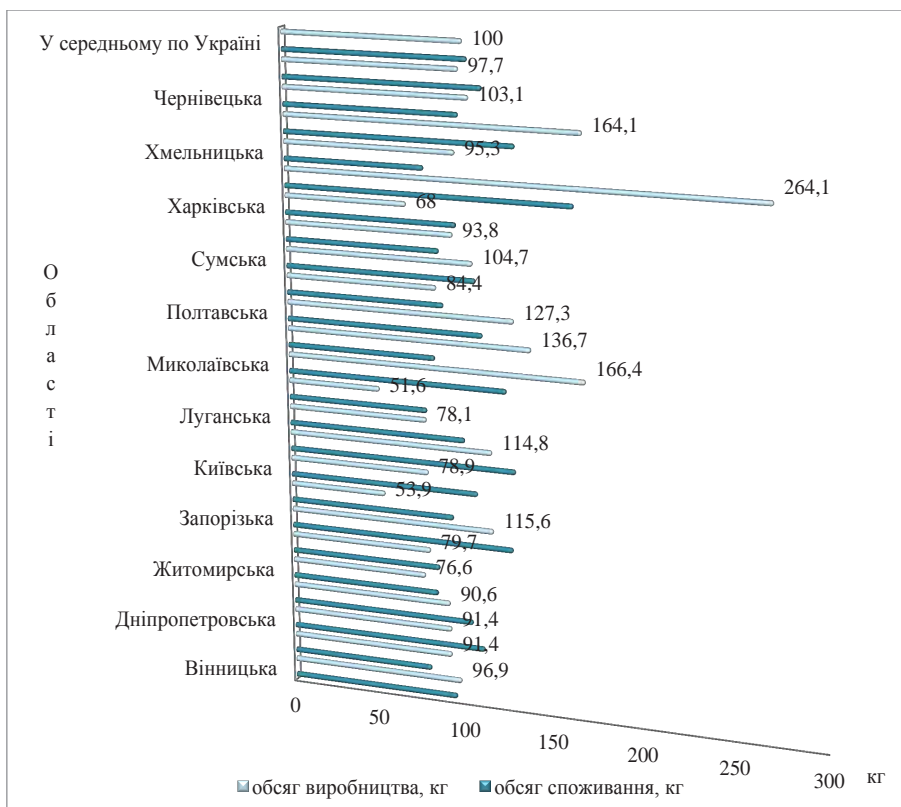

Рис. 2. Середній рівень виробництва та споживання продукції садівництва в областях (в розрахунку на душу населення в середньому за 2010–2016 рр.), кг

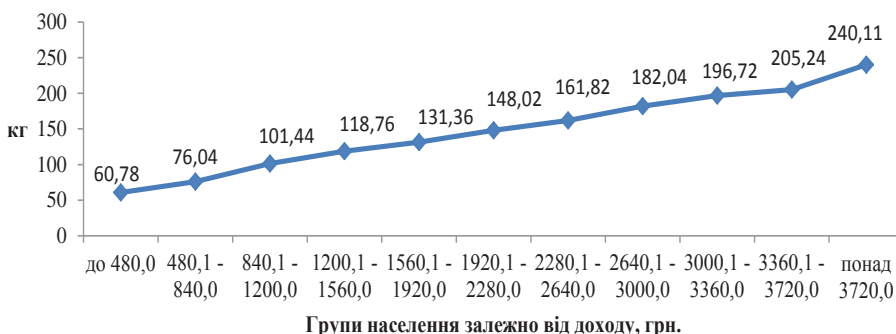

Рис. 3. Залежність рівня споживання фруктів від рівня доходу населення за місяць на одне домогосподарство, кг

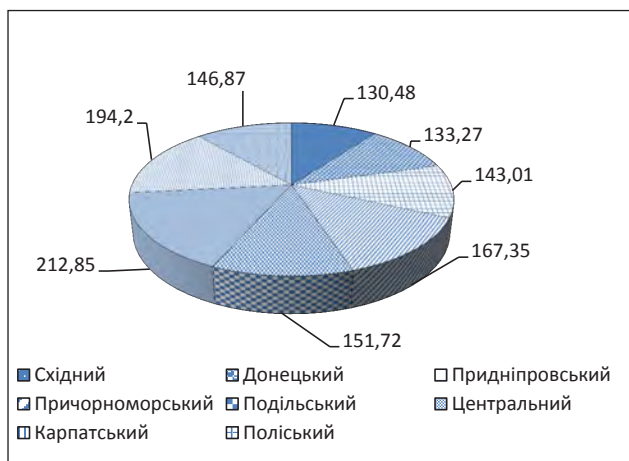

Рис. 4. Рівень споживання фруктів за економічними районами в середньому за місяць, тис. тонн

вання фруктів спостерігається серед населення, яке має високий рівень доходу. Цю тенденцію можна побачити на рис. 3.

Із збільшенням рівня доходу збільшується споживання фруктів. Фізіологічна норма споживання буде забезпечена за доходу від 840,1 до 1 200 грн., проте, згідно з нормами ВОЗ, дорослій людині потрібно споживати близько 243 кг фруктів для нормального функціонування організму, тобто середньодушовий дохід повинен становити понад 3 720 грн. Також потрібно зазначити, що витрати на споживання зростають зі збільшенням середньодушових еквівалентних місячних доходів [3].

Також дослідження показало, що споживання фруктів на території України нерівномірне, оскільки нерівномірно розподілені ресурси, чисельність населення та доходи. Тому наведено показник середньомісячного рівня споживання на рис. 4.

Найвищий рівень споживання спостерігається у Центральному та Карпатському районах, а найнижчий – в Східному районі, що пояснюється перевагами споживачів, рівнем економічного розвитку населення та кількістю населення.

Також попит на продукцію садівництва залежить від вікового складу населення, адже найбільше фруктів споживають діти та молодь. Показники обсягів споживання плодово-ягідної продукції в Україні в 2015 р. на душу населення становили 50,9 кг в рік за норми 82 кг. З урахуванням того, що середні ціни реалізації плодів і ягід за підсумками 2015 р. були знижені на 14,2%.

З 2013 р. спостерігалось значне збільшення середніх цін реалізації плодово-ягідної продукції, а за підсумками 2014 р. рівень цін порівняно з аналогічним періодом 2013 р. зріс на 8,6%. Так, в умовах економічної ситуації в Україні рівень інфляції в 2015 р. по відношенню до аналогічного періоду 2014 р. склав 28,5%, що спричинило зростання цін на продукти харчування. Зокрема, ціни на фрукти на українському ринку в 2015 р. збільшилися на 13,5% порівняно з попереднім роком, а в 2016 р. по відношенню до 2014 р. в річному вираженні зросли на 72,8%.

Динаміку середніх цін на продукцію наведемо в табл. 5.

Ціни за порівняльний період значно зросли, що зумовлено ростом інфляції, зростанням собівартості продукції, подорожчанням транспортних витрат і загальним ростом цін на продукти харчування. Також за моніторингом середніх сезонних цін можна визначити, що найбільш перспективною ягодою для вирощування є лохина [4].

Висновки. Отже, можна зробити такі висновки.

1) З 2009 р. здійснюється поступове нарощення виробництва плодово-ягідної продукції, хоча у 2013–2015 рр. спостерігалось падіння виробництва, у 2015 р. і 2016 р. відбулось нарощення темпів виробництва плодово-ягідної продукції. Також негативною тенденцією є скорочення площ під плодовими насадженнями, проте розширюються площі під ягідниками. Тому потрібно розширювати площі насаджень під садами на інноваційній основі. Також слід розробляти програми державної підтримки для заохочення створення нових садівничих підприємств. Завдяки впровадженню інтенсивних технологій та інноваційних розробок спостерігається підвищення урожайності плодово-ягідних насаджень.

2) Подальший успішний розвиток ринку потребує консолідації його учасників. Наприклад, на основі великих кооперативів доцільно було б створити ягідні біржі, які допоможуть оперативно відстежувати ціни, залучати покупців і забезпечувати справедливі умови продажу для виробників.

3) Попит на плодово-ягідну продукцію в загальносвітових тенденціях зростає. Дослідженнями ВОЗ представлено норму споживання фруктів, а саме 1–4 порції на добу (одна порція становить 80 г). Тоді як в Україні за період з 2013 р. до 2016 р. споживання плодово-ягідної продукції скоротилося. Тому насамперед потрібно знижувати собівартість продукції садівництва та розробляти урядові програми з підтримки галузі.

4) Потрібно впроваджувати фінансову компенсацію держави на створення ягідників з виділенням субсидій на розвиток галузі та відшкодувань на придбання холодильного обладнання, що зменшить втрати продукції. Потрібно створювати кооперативи з повним циклом виробництва, тобто від закладання саду до переробки сировини та створення готового продукту, що є найбільш економічно ефективним. Важливим повинне стати розроблення програми пільгового кредитування на закупівлю садівничого устаткування для збирання та сортування врожаю.

Список використаних джерел:

1. Ринок фруктів і винограду: поточна кон'юнктура і прогноз / [А.І. Шумейко, П.В. Кондратенко, А.М. Григоренко] // Пропозиція. – 2009. – № 11. – С. 42–47.
2. Баланси споживання продукції / Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.org/uk>.
3. Дослідження ринку фруктів / United States Department of Agriculture [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://gain.fas.usda.gov/Pages/Default.aspx>.
4. Ціни на фрукти. Дослідження ринку фруктів / сайт ринку Шувар // United States Department of Agriculture [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gain.fas.usda.gov/Pages/Default.aspx>.
5. Дослідження ринку фруктів / Сайт Міністерства аграрної політики та продовольства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gain.fas.usda.gov/Pages/Default.aspx>

Анотація. В статтю приведені результати досліджень ринку плодово-ягідної продукції України. Определены основные аспекты его функционирования. Представлен международный опыт производства и реализации плодово-ягідної продукції. Сформулированы рекомендации по определению перспективных направлений развития рынка плодово-ягідної продукції в Украине.

Ключевые слова: плодово-ягідная продукция, развитие, садоводство, инновационная деятельность, экспорт, импорт, сертификация.

Summary. The article presents the results of market research fruits and berries Ukraine. The main aspects of its operation. Presented international experience production and sales of fruit products. Recommendations to determine promising areas of development of the fruit and berry production in Ukraine.

Key words: fruit products, development, gardening, innovation activity, export, import, certification.